

Øystre Slidre kommune**Kommuneplanleggjar Inger Elisabeth Hilstad**

Kopi: Rådmann Jostein Aanestad

Bærum, 26.9.2020

Innspill til Samfunnsdelen 2020-2026 fra Hytte- og velforeningene

Hytteforeningene omfatter de 13 hytte- og velforeninger i Øystre Slidre som er tilsluttet samarbeidsavtalen med kommunen av 31.12.2019.

Hytteforeningene takker for muligheten til å kunne komme med innspill til Samfunnsdelen 2020-2026, og derved få mulighet til å utvikle en kommunal hyttestrategi for Øystre Slidre kommune. På bakgrunn av Samarbeidsavtalen og den dialogen som er etablert mellom kommunen og Hytteforeningene, vil vi her legge inn de føringer vi mener er relevante for målgruppen Deltidsinnbygger/hytteiere.

Vi har tatt utgangspunkt i bla. Planprogram 2020-2032, Kommuneplan Samfunnsdelen 2014-2026, Planstrategi 2020-2024, Gjeldende prioriteringsplan fra Rådmannen i 2020 og Årsberetning 2019.

Kommunens primærmålgruppe er selvsagt beboerne i kommunen eller fastboende. Men for å kunne få til en bærekraftig langsiktig positiv utvikling av Øystre Slidre bør kommunen også sette opp deltidsinnbyggeren som sekundærmålgruppe. Hytteforeningene mener at skal kommunen nå sine økonomiske mål, må denne målgruppen gjennom Planprogrammet tydeliggjøres bedre. I tillegg vil fastboende og deltidsinnbyggerne ha flere sammenfallende interesser og verdier, og det er derfor nødvendig for oss å kunne ha påvirkning på utviklingen av kommunen.

Hytteforeningene mener også at kommunen må skille mellom turister/gjester og deltidsinnbyggere i sine planer. Ref. årsberetninger, som ikke omhandler målgruppens betydning for kommunene generelt, og spesielt overfor kommuneøkonomien i form av direkte (skatter og avgifter) og indirekte inntekter (Deltidsinnbyggernes betydning for det lokale næringslivet).

I Visjon – Rein naturglede

Hytteforeningene støtter fullt opp om denne visjonen som skal være retningsgivende for alle utviklingsplaner og tilhørende arealutnyttelsesstrategier fremover. For Deltidsinnbyggeren vil muligheten for å kunne oppleve rein naturglede være grunnlaget for at vi, i så stor grad og med glede, engasjerer oss i utviklingen av Øystre Slidre.

Kommunen bør legge til rette for bærekraftig og miljøvennlig bruk av naturområdene for alle parter; næringslivet, jordbruket og fritid for fastboende, deltidsinnbyggere og besøkende.

All virksomhet og utvikling i kommunen skal i størst mulig grad verne naturen samt fremme en bærekraftig utvikling og forvaltning.

II Temaer hytteforeningene ønsker å ha fokus på i samfunnsdelen

- **Rein naturglede gjennom tilgang til rekreasjonsområder – bevaring av naturområder**

Det er viktig for Hytteforeningene at kommunens visjon gjenspeiles i kommunens overordnede planer og strategier. Både for fastboende og deltidsinnbyggerne er bevaring av natur, og ikke minst vern av fjellområdene, grunnleggende viktig.

Når det samtidig er ønskelig med befolkningsvekst og utbygging av nye hytteområder, er det nødvendig at dette skjer med respekt for naturen og at fjellet ikke nedbygges.

I hele arealutviklingen mener vi at det er viktig at alle naturinngrep gjøres med respekt for de naturlige forhold og at utbygging skjer med minimale naturinngrep og at utbyggingen tilpasser seg naturen og ikke motsatt, dvs. at naturen må tilpasse seg utbyggingen (som for eksempel ved planering og flatsprenging av større områder for å presse inn hele hyttelandsbyer).

- **Hytteforeningene anbefaler at det etableres konkrete og forutsigbare utbyggingsplaner for hytter både på kort og lang sikt, og derved unngå fortløpende reguleringsplaner og endrede rammevilkår for verneområder.**

I tråd med nasjonale føringer, der FNs Bærekraftsmål er førende, anses arealendringer som den største trussel for artsrikdom og natur. Næringsutvikling og verdiskaping skal være resursbasert med mål om et grønt og bærekraftig næringsliv. Jordvern står i fokus, og man ønsker fortetting av hyttefelt slik at andre naturområder blir skjermet, og at kommunene har langsiktige utbyggingsgrenser mot fjellet.

Ved revidering av arealplanen og tydeliggjøring av fremtidig hytteutvikling vil Hytteforeningene be om at arealnøytralitet/vernesoner og fjellgrense avklares for sikring i kommuneplanen på lang sikt. Dette er etter vår vurdering avgjørende for å sikre ei bærekraftig utvikling av lokalt reiseliv.

LNF-områdene som ligger omkring kombinerte støls- og hytteområdet er viktig for beiting. Slike områder er også mye brukt som turområde. Områder mellom vedtatt bosetting og stølsområder med tilhørende beiteområde, er svært viktig å ta vare på for framtida, for å sikre grunnlag for framtidig utvikling av stølsdrift.

Ei bit-for-bit-utbygging vil bryte med et viktig prinsipp som er lagt ned i kommunedelplanen, om å sette klare grenser mellom bygde og ikke bygde areal. Det bør etableres en buffersone mellom areal som er utbygde i dag og stølsområder, med for eksempel «omsynssoner» slik Bonde og småbrukerlaget også legger opptil.

Opplevelsen av høyfjellet er en særlig skattet verdi for både fastboende, besøkende og deltidsinnbyggere i hele Øystre Slidre. Det er derfor viktig at man unngår utbygging i nærområdene til høyfjell-områdene. Regulering av hyttetomter på oversiden av FV 51 på Beitostølen er et eksempel som må avstås fremover.

Reguleringsforslag burde vurderes ut fra en overordnet areal- og tilhørende utbyggingsplan for bolig og hytteutbygging i kommuneplanen, og ikke som enkeltstående reguleringsplaner. I Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin lovkommentar til plandelen av plan- og bygningslova står det: «Detaljregulering brukast for å følge opp og konkretisere overordna arealdisponering i kommuneplanens arealdel eller områderegulering. ... Dersom forslag til detaljregulering ikkje er i tråd med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan kommunen la vere å fremme forslaget på dette grunnlaget.»

- **Tilhørighet til kommunen som sted, til beboerne i kommunen og til lokalt næringsliv (handelsnæring, lokale matprodusenter, håndtverks-bedrifter)**

I fremtidige planer må relasjonen til deltidsinnbyggerne ha en sentral plass.

Deltidsinnbyggerne er mange og utgjør et viktig ressurspotensial for kommunen, og fremtidige planer må bidra til at forholdet mellom fastboende og deltidsinnbyggerne er respektfullt og til gjensidig nytte og glede.

- **Trygghet for tilgjengelig helse- og legetilbud – akutttilbud**

Deltidsinnbyggere som oppholder seg i kommunen har de samme rettigheter på helse- og omsorgstjenester som den øvrige befolkning. Dette må gjenspeiles i kommunens tjenestetilbud. Dette gjelder også personer med nedsatt funksjonsevne som trenger hjelp. I tillegg gjelder det at deltidsinnbyggere også har den samme rett på øyeblikkelig hjelp som fastboende. Hytteforeningene ønsker at dette ivaretas i all kommunal planlegging.

- **Forutsigbar VA-plan og tilgang til vann og kloakk innenfor rimelige avgifter**

Dette er (ikke minst VA-planer) planer der det er viktig at deltidsinnbyggerne, dvs. hytteeierne, tidlig blir involvert og gis mulighet til å påvirke prosessene. Hytteforeningene deler oppfatningen om at miljøhensyn skal veie tungt, men det er viktig at etableringen ikke blir så kostbar at hytteeiere uten store økonomiske reserver presses til å selge sin eiendom.

- **Tilgang på varierte turmuligheter**

Både fastboende og deltidsinnbyggerne har nærmest ubegrenset tilgang til natur og mulighet for tur i skog og fjell. Fra vår side er det likevel ønskelig at mulighet for alternativ bruk av naturen også tas inn i planene, ikke minst mulighet for bruk av sykkel, og at planer for utvikling og bruk av skiløyper er bærekraftige.

III Strategi – supplerende kommentarer

1. Sikre et bedre beslutningsunderlag.

- Dette er viktig for å kunne måle effekten/inntjeningen direkte og indirekte av Deltidsinnbyggerne for kommunen totalt.

2. Løypeforeninger – tur og sykkelstier

- Finne frem til en bedre finansieringsmodell som sikrer driften og gir mulighet for opprettholdelse av gode ski- og turløyper i hele kommunen.
- Utvikle videre sykkelløypetilbudet og fremføring av turvei for bevegelsehemmede i vernet område.
- Finne frem til en inntektsmodell for løypeforeningene gjennom bruk av deler av eiendomsskatten og mulighet for kollektivt medlemskap i etablering av nye hytteområder.
- Kommunen sammen med løypeforeningene må være mer aktive i direkte kontakt med potensielle medlemmer i etablerte hytteområder.
- Sikre god skilting av stier og skiløyper

3. Helsetilbud - legesenter

- Etablere tilstrekkelig legevaktkapasitet overfor deltidsinnbyggerne i sesongene med toppbelastning av hyttene

4. Hytteutbygging/leiligheter- reguleringer

- Etablere rammer for utbygging av hytteområder og bruk av gjenstående LNF-områder.
- Etablere vernegrenser med Fjellgrense som sikrer langsiktig utbyggingsrammer i randsonen mot naturområder.
- Etablere felles BYA %-grenser for hytteområder
- Avklare langsiktige rammer for maksimal hytteutbygging og mulighet for fortetning av eksisterende utbyggingsområder for å unngå konflikt med visjonen om rein naturglede og kommunens profil som attraktivt område for bosetting og beøkende generelt.
- Begrensninger i videre bygging i myrområder. Ref. myrenes betydning for CO2 fangst.
- Rekreasjonsområdene med fri natur er på vei til å miste sin attraktivitet ved at nærskiløypene bygges ned og fremstår mer som transportetapper. Man må unngå at folk setter seg i bilen for å kjøre til skiløypene.
- Plan for utvikling av parkeringsplasser uten konflikt med vernede områder.
- Utarbeide en «hyttepolitikk» som bevarer grunnlaget for visjonen om rein naturglede, samtidig som en bærekraftig hytteutvikling styrker lokalt næringsliv og handelsnæring.

5. Bredbåndutvikling – nettilknytning for hyttene

- Sikre effektiv bruk med tilknytning til nettbaserte løsninger gjennom tilgang til bredbånd eller 5G nett via samarbeid med nettleverandør og Valdres Energi. Derigjennom øke potensielt bruk av hytta til næringsvirksomhet.
- Vurdere Hub-løsningen med NorgesGruppen og Telenor som alternativ til kabelbasert nettverk i hytteområder.

6. Stølsdrift

- Bevaring og gjenåpning av seterlandskap og seterdrift for å bygge opp under unike rekreasjonsområder og visjonen om rein naturglede.

IV Innspill på enkeltsaker

1 VA

Innspill til revidering av handlingsdelen i VVA-planen og handlingsplanen for spredt avløp

Da VVA-planen og handlingsplanen for spredt avløp ble godkjent i hhv. 2018 og 2019 ble det angitt en fremdriftsplan for etablering av fellesanlegg i infrastruktursonene. Mange hadde ventet på dette, men planene skapte også bekymringer knyttet til tvang om tilkobling og kostnader for de som ikke ønsker innlagt vann og kloakk.

Vi ber derfor om at kommunen under revidering av VVA-planen og handlingsplanen for spredt avløp sikrer en realistisk fremføringsplan i tid og med en realistisk kostnadsplan for tilknytning og drift/avgiftsbelastning for både fastboende og hytteeiere.

I renseområdene som i dag har kode «F», altså områder som har krav om fellesløsninger, har det i flere år vært frustrasjon knyttet til kommunens avvisende holdning til separate avløpsanlegg.

En ny plan med lange og usikre tidsestimater vil oppleves tungt for de som føler at de allerede har ventet lenge på å få mulighet til å oppruste sin eiendom med innlagt vann og avløp, noe som må kunne karakteriseres som vanlig standard i dag.

For å skape noe forutsigbarhet, og en midlertidig løsning for de renseområdene som ikke blir prioritert høyest, ber vi også om følgende endring:

Alle renseområder med kode «F» endres til kode «FS» med unntak for de områdene der kommunen har fattet politiske vedtak om etablering av felles avløpsanlegg, med tilhørende fullfinansiering, og der dette anlegget skal være ferdigstilt innen 5 år.

I tillegg endres betydningen av kode «FS» til «Fellesløsning i infrastruktursoner, men skal forvaltes som spredt avløp minimum de neste 5 år».

Begrunnelse for forslagene

Disse forslagene vil etter vårt syn ta hensyn til alle parter:

- Det vil ikke bli behov for urimelige økninger av tilknytningsavgifter og årlige avgifter for vann og avløp.

- De som ikke ønsker innlagt vann og avløp kan fortsette som før, uten noen inngrep eller kostnader frem til en fellesløsning eventuelt kommer på plass.
- De som har et sterkt ønske om høyere komfort på sin støl eller fritidsbolig i form av innlagt vann og avløp, får mulighet til å gjøre dette i kontrollerte former.
De aller fleste som faller inn under denne kategorien har allerede vinterbrøytet vei og innlagt strøm. Dermed ligger forholdene godt til rette både for vintertømming av tette tanker og gode, elektrisk drevne renseanlegg for gråvann slik at utslipp til naturen unngås.
På denne måten skapes forutsigbarhet og hver enkelt eier må selv vurdere om den økte komforten er verdt den aktuelle investeringen i et minimum 5 års perspektiv.
- For kommunen vil dette bety at man til enhver tid kan fokusere enda tydeligere på de kommende 5 år av gangen og gjøre nødvendige prioriteringer, både når det gjelder forurensningsfare, politiske vedtak og økonomi.
I tillegg har kommunen i «Forskrift om utslepp fra mindre avløpsanlegg» allerede sikret seg at de som etablerer egne anlegg også forplikter seg til å koble seg til kommunalt avløpsanlegg eller fellesanlegg om dette i fremtiden blir etablert i det aktuelle området.

2 Konkret utbyggingsplan for hytter på kort og lang sikt

Utarbeide og vedta en egen hyttepolitikk i kommunen. Klarlegge hva hytteutvikling og deltidsinnbyggere gir av verdiskapning for kommunen, hva som ønskes av videre vekst- eller vern av ubebygde eller uberørte områder og hvilke kostnader som videre utbygging/utvikling medfører.

Hyttepolitikken må fastlegges gjennom kommuneplanens samfunnsdel- og senere gjennom kommuneplanens arealdel med klare begrensninger. Unngå fortløpende reguleringsplaner som bryter med en vedtatt arealdel og langsiktig strategi for kommunens visjon- «Rein naturglede».

I vedtatt planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2020- 2032, sies det at det skal utarbeides en næringsstrategi. Hyttepolitikken bør være en naturlig del av dette.

Hytter som næring

I samarbeidsavtalen mellom Øystre Slidre kommune og hytteforeningene heter det at «...utbygging og bruk av hyttene i kommunen er ei viktig næring». Det må utredes hvilken verdiskapning både utbygging og bruk/drift av hytter (og leiligheter) gir, samt hvor mange arbeidsplasser som skapes (direkte og indirekte). I dette bildet er det viktig å ta med all lokal handel og tjenesteyting som handelsnæringa, lokale matprodusenter, håndtverksbedrifter osv.

Videre er det viktig å se på det som ligger av potensiale for ytterligere verdiskapning i allerede vedtatte reguleringsplaner. Mao. meisle ut en hyttepolitikk som del av en ny næringsstrategi for kommunen.

Hytteutbygging har også en kostnad for kommunen. Dette omfatter blant annet kommunale tjenester innenfor helse, teknisk infrastruktur (vei, vann, avløp, renovasjon) med mer. Men

hytteutbygging har også en annen kostnadsside- eller ulemper innenfor områder som areal, kulturminner, naturmangfold, vannmiljø, friluftsliv med mer.

Vi ønsker å se videre på følgende temaer:

Arealbruk / regnskap

Dette er et viktig verktøy for å se på utviklingen over tid, hvor utbyggingen har vært (spredt/konsentrert), og vil gi et verdifullt grunnlag til kommuneplanens arealdel.

Naturmangfold og vannmiljø

Bevaring og beskyttelse av alle typer natur- og landbruksområder, dyretrekk for vilt og for faunaen generelt. Leve- og hekkeområder for fugl må hensyntas. Videre må inngrep i myrer og våtmarksområder unngås i hht. nasjonale retningslinjer og føringer.

Friluftsliv

Et godt og stabilt tilbud knyttet til friluftslivet er kanskje Øystre Slidre kommunes viktigste «force». Visjonen «Rein naturglede» forplikter, og det er viktig at områdene som i dag benyttes til friluftsliv både vinter og sommer ikke bygges ned ytterligere.

I flere av kommunens områder er utbyggingsområdene så store og bebyggelsen lagt så langt opp mot «fjellet» at en grensesetting er nødvendig.

Det er avgjørende at de områder hvor dagens skiløyper ligger ikke bygges ytterligere ned, og dermed kan fortsette å være det unike tilbudet som både kommunen og næringslivet (spesielt reiselivet og handelsstanden) er avhengig av.

3. Stølsdrift

Hytteforeningene representerer en stor bredde av hyttemiljøer og behov, og vi ønsker at kommunen tar opp følgende saker knyttet til dette temaet i planarbeidet:

- Gjenåpning av seterlandskap og seterdrift
- Kartlegging av fugleliv, analyse av natursårbarhet og bevaring av sårbare fuglearter
- Vedlikehold av historiske stier og løyper
- Tilrettelegging av seterdrift og bruk med historiske innslag og familiedager
- Samarbeid med grunneiere vedr. bruk av seterdrift

Med vennlig hilsen

Petter A. Knudsen

Beitostølen Hytteforening

Vidar Halvorsen

Øyangen Vel

Iver Andresen

Garlivegen Hytteeierforening

Magne Vestheim

Rensend Vel

Steinar Gjengaar

Midthøgde & Søndre Rennsenn Vel

Steinar Thon

Luskeråsen Vel

Arne Wangensteen
Blilie Hytteforening

Frantz Leonard Nilsen
Javnlie Hytteforening

Rolf Jørn Karlsen
Vangsjøen Vel

Erling Eriksen
Ole og Hedalen Vel

Dag Henrik Berggrav
Juvike Vel

Erling Stein Aass
Lykkjetjedn Hyttevelforening

Ove Magner Larsen
Grønolia Hytteforening